

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Ohlédnutí za komunálními volbami – listopad 2014

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. - 10. 11. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1085</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>253</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.37b, PV.27a, PV.44b, PV.46, PV.145, PV.146, PI.75, PI.76, PI.77</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. prosince 2014</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Součástí listopadového šetření CVVM byly otázky týkající se komunálních voleb. Mapována byla jak situace před volbami tak spokojenost s výsledky voleb a povolebním uspořádáním ve vedení obcí.

Srovnání výsledků předvolebních a povolebních výzkumů s reálnou volební účastí nabízí tabulka 1. Skutečná volební účast v komunálních volbách je tradičně výrazně nižší než účast deklarovaná ve výzkumu, ať už před volbami, nebo po volbách, což letošní výzkum potvrdil, jakkoli deklarovaná volební účast v povolebním výzkumu (57 %) byla letos výrazně nižší než před volbami (67 %). Tyto rozdíly mohou být způsobeny tím, že šetření jsou prováděna dobrovolnou formou. U aktivních angažovaných občanů je vyšší pravděpodobnost, že půjdou volit, a zároveň vyšší pravděpodobnost, že se budou ochotni zúčastnit sociologického šetření. Dalším důvodem může být určitá stylizace dotázaných projevující se u některých citlivých témat.

Tabulka 1: Deklarovaná a skutečná volební účast v komunálních volbách (%)¹

1994			1998			2002		
předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum prosinec	předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum prosinec	předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum listopad
74	62	75	70	47	68	75	46	75
2006			2010			2014		
předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum listopad	předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum listopad	předvolební výzkum říjen	skutečná volební účast	povolební výzkum listopad
69	46	68	61	49	62	67	44	57

Pozn.: Velikost náhodné statistické chyby činí +/-3 procentní body.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost a Český statistický úřad.

Volební účast roste s věkem, vzděláním a subjektivním hodnocením životní úrovně. Z hlediska sebezaražení na škále levice – pravice je deklarovaná volební účast výrazně nižší mezi těmi, kdo se řadí do středu, nebo kdo se nedokáží zařadit a volí odpověď „nevím“.

Tabulka 2: Čas volebního rozhodování v komunálních volbách (%)²

	2002	2006	2010	2014
až těsně před volbami nebo v jejich průběhu	21	15	10	11
pár dnů před volbami	27	24	30	33
asi měsíc před volbami	16	17	23	22
již dříve	29	43	36	32
neví	7	1	1	2

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 597 respondentů, kteří se účastnili komunálních voleb, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v tabulce 2, až těsně před volbami učinila své rozhodnutí, koho volit, asi desetina (11 %) účastníků výzkumu, kteří nakonec k volbám šli. Třetina (33 %) volících se rozhodla pár dnů před volbami a o málo více než pětina (22 %) měsíc před volbami. Téměř třetina (32 %) volících občanů byla o své volbě rozhodnuta již dříve než měsíc před volbami. Tento výsledek se příliš neliší od minulých voleb, kdy byl zaznamenán pouze nepatrně (o čtyři procentní body) vyšší podíl dlouhodobě rozhodnutých voličů.

Podrobnější analýza ukázala, že častěji dlouhodobě rozhodnutými byli voliči, kteří volí výlučně kandidáty politických stran, zatímco lidé, kteří vybírali kandidáty z kandidátek nezávislých subjektů, se častěji rozhodovali až krátce před volbami nebo i na poslední chvíli. Regionálně se projevil určitý rozdíl mezi Čechami a Moravou. Zatímco podíl dlouhodobě rozhodnutých byl v obou zemích prakticky totožný, podíl těch, kdo se rozhodli asi měsíc před volbami, byl vyšší v Čechách a na Moravě se voliči o něco častěji rozhodovali blíže termínu voleb. Větší časový odstup svého rozhodnutí od termínu voleb vykazují ti, kdo jsou z hlediska své politické orientace silně vyhranění, ať už levicově, nebo pravicově.

¹ Znění otázky před volbami: „Ve dnech 10. a 11. října se budou konat volby do místních zastupitelstev. Půjdete volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“ Znění otázky po volbách: „V polovině října se konaly volby do zastupitelstev. Zúčastnil jste se voleb do zastupitelstva Vaší obce nebo městské části? Ano, ne.“

² Znění otázky: „Kdy jste se rozhodl, kterou stranu či které kandidáty budete v těchto komunálních volbách volit?“

Tabulka 3: Obeznamenost s kandidáty před komunálními volbami (%)³

	listopad 2002	listopad 2006	listopad 2010	listopad 2014
zná všechny nebo téměř všechny	37	38	39	35
zná jen některé	50	55	55	60
nezná nikoho z nich	11	7	6	5

Pozn.: procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 597 respondentů, kteří se účastnili komunálních voleb, osobní rozhovor.

Znalost alespoň některých kandidátů pro komunální volby deklarovaly v listopadu 2014 tři pětiny (60 %) voličů, všechny kandidáty znala před volbami o málo více než třetina (35 %) voličů. Žádného z kandidátů neznalo pouze 5 % dotázaných, kteří se podle vlastní výpovědi zúčastnili voleb. Aktuální výsledky v porovnání s rokem 2010 vykazují drobný, čtyřbodový pokles u podílu těch, kdo znali všechny nebo skoro všechny kandidáty, a naopak pětibodový nárůst v případě podílu těch, kteří podle svých slov znali jen některé z kandidátů.

Z podrobnější analýzy vyplývá, že všechny nebo skoro všechny kandidáty častěji znají voliči vybírající z kandidátek nezávislých subjektů, méně často je všechny nebo téměř všechny znají ti, kdo volili podle stranického klíče. Ti častěji znají jen některé z kandidátů. O něco vyšší znalost kandidátů vykazují voliči z Moravy. Znalost kandidátů silně klesá s rostoucí velikostí sídelní jednotky.

Nakolik je rozhodnutí voličů při komunálních volbách závislé na stranické příslušnosti kandidátů, ilustruje následující tabulka 4. Téměř polovina účastníků (47 %) dala při volbě do zastupitelstev měst a obcí přednost hlasování podle kandidátek politických stran. Třetina (32 %) voličů vybírala z kandidátek politických stran i nezávislých subjektů a téměř pětina (19 %) volila pouze zástupce uvedené na kandidátkách nezávislých subjektů. Oproti roku 2010 lehce (o čtyři procentní body) poklesl podíl volby kandidátů politických stran.

Kandidáty nezávislých subjektů volili častěji lidé z obcí do 800 obyvatel a občané ve věku od 30 do 44 let. Kandidáty politických stran volili častěji lidé starší 60 let a ti, kdo se politicky řadí jednoznačně na leviči.

Tabulka 4: Volil jste v těchto komunálních volbách... (v %) ⁴

	2002	2006	2010	2014
pouze osoby uvedené na kandidátkách politických stran	34	45	51	47
pouze osoby uvedené na kandidátkách nezávislých subjektů	16	13	17	19
nebo osoby uvedené na kandidátkách politických stran i na kandidátkách nezávislých subjektů	40	41	32	32

Pozn.: procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 597 respondentů, kteří se účastnili komunálních voleb, osobní rozhovor.

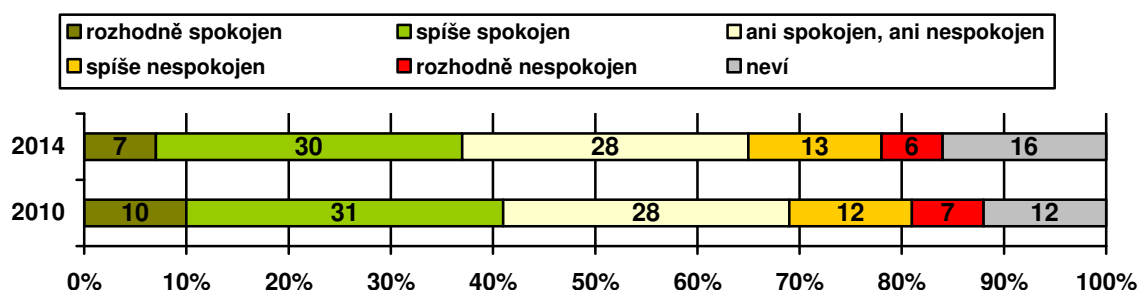
³ Znění otázky: „Znal jste lidi, kteří ve Vašem volebním obvodu kandidovali do místního zastupitelstva Vaší obce nebo městské části? Znal jste všechny nebo téměř všechny, jen některé, nebo jste nikoho z nich neznal?“

⁴ Znění otázky: „Volil jste v těchto komunálních volbách pouze osoby uvedené na kandidátkách politických stran, pouze osoby uvedené na kandidátkách nezávislých subjektů, nebo osoby uvedené na kandidátkách politických stran i na kandidátkách nezávislých subjektů?“

S výsledky voleb do zastupitelstev měst a obcí je rozhodně spokojena méně než desetina (7 %) dotázaných a další tři desetiny (30 %) respondentů jsou spokojeny „spíše“. Střední variantu odpovědi „ani spokojen, ani nespokojen“ zvolilo 28 % účastníků výzkumu. Spíše nespokojeno je 13 % a rozhodně nespokojeno 6 % oslovených občanů. V porovnání s rokem 2010 je podíl spokojených o čtyři procentní body nižší, což se na druhé straně promítlo do zvýšení podílu odpovědi „nevím“.

Podrobnější analýza ukázala, že při obdobném podílu nespokojených výrazně vyšší spokojenost s výsledky voleb vyjadřují ti, kdo se jich zúčastnili, zatímco nevoliči výsledky hodnotili častěji odpovědi „ani spokojen, ani nespokojen“, případně „nevím“. Spokojenost s výsledky komunálních voleb je vyšší v obcích do 800 obyvatel, nižší je v Praze. Spokojenost roste spolu se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a rostoucím vzděláním. Z hlediska stranických preferencí spokojenějšími jsou stoupenci ANO a ČSSD, nespokojenějšími jsou nevoliči bez preferované strany.

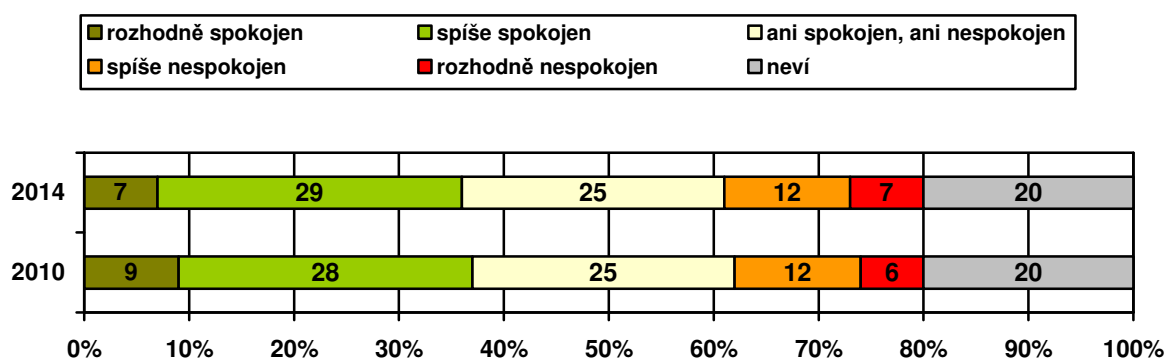
Graf 1: Spokojenost s výsledky komunálních voleb v místě bydliště (%)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podobně jako u spokojenosti s výsledky voleb, také u spokojenosti se složením nového vedení měst a obcí převažovalo pozitivní hodnocení nad tím negativním.

Graf 2: Spokojenost se složením nového vedení obce (%)⁶

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

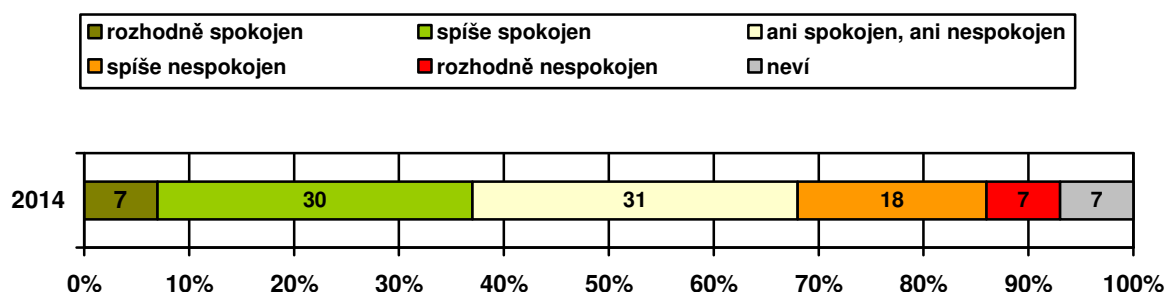
⁵ Znění otázky: „Jste spokojen s tím, jaký byl konečný výsledek komunálních voleb v místě Vašeho bydliště? Rozhodně spokojen, spíše spokojen, nejste ani spokojen, ani nespokojen, jste spíše nespokojen, rozhodně nespokojen?“

⁶ Znění otázky: „Jste spokojen se složením nového vedení obce nebo městské části (Radou zastupitelstva)? Rozhodně spokojen, spíše spokojen, nejste ani spokojen, ani nespokojen, jste spíše nespokojen, rozhodně nespokojen?“

Necelá desetina (7 %) občanů je s novým vedením ve své obci rozhodně spokojena a tři z deseti (29 %) lidí jsou spíše spokojeni. Rozhodně nespokojeno pak bylo 7 % a spíše nespokojeno 12 % občanů. Střední variantu odpovědi „ani spokojen, ani nespokojen“ uvedla čtvrtina (25 %) dotázaných, pětina (20 %) se nedokázala vyjádřit a zvolila odpověď „nevím“. Aktuální výsledek se statisticky významně neliší od toho, který byl zaznamenán po komunálních volbách v roce 2010.

Podobně jako v případě spokojenosti s výsledkem voleb i zde se ukázalo, že při obdobném podílu nespokojených výrazně vyšší spokojenost s výsledky voleb vyjadřují ti, kdo se jich zúčastnili, zatímco nevoliči výsledky hodnotili častěji odpovědí „ani spokojen, ani nespokojen“, případně „nevím“. Spokojenost s povolebním uspořádáním statisticky významně častěji vyjadřovali obyvatelé menších sídel (do 800 obyvatel), méně často pak lidé žijící v Praze. Spokojenost s novým vedením také roste s hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Podle stranických preferencí jsou spokojenějšími voliči ČSSD a ANO, naopak nespokojenost vyjadřují lidé, kteří by se voleb nezúčastnili.

Graf 3: Spokojenost s činností zastupitelstva v minulém období (%)⁷

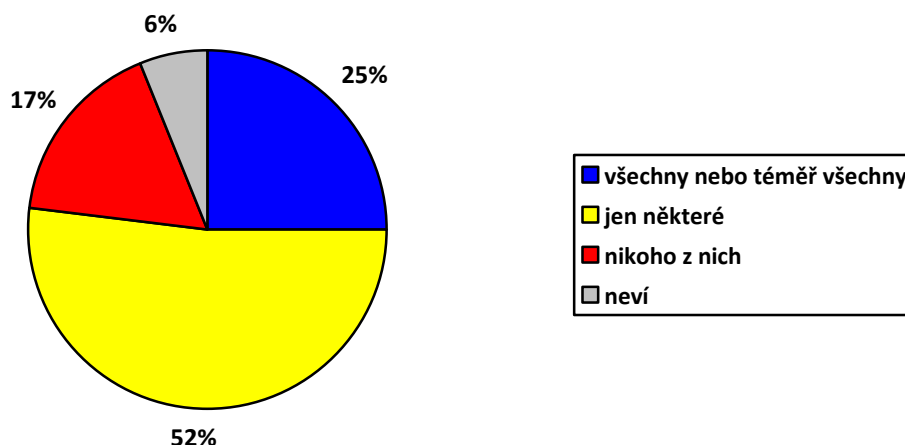

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka zjišťovala spokojenost s činností zastupitelstva a vedení obce, města nebo městské části v minulém volebním období. Více než třetina (37 %) respondentů vyjadřuje spokojenost, přičemž 7 % bylo „rozhodně spokojeno“ a 30 % „spíše spokojeno“. Nespokojena s působením minulého vedení byla čtvrtina (25 %) dotázaných, v tom 18 % bylo „spíše nespokojeno“ a 8 % „rozhodně nespokojeno“. Necelá třetina (31 %) pak byla podle vlastního vyjádření „ani spokojena, ani nespokojena“ a zbývajících 7 % respondentů odpovědělo, že „neví“.

Vyšší spokojenost s činností zastupitelstva a vedení obce v minulém období vyjadřovali dotázaní z obcí do 800 obyvatel, méně spokojenými byli Pražané. Spokojenost s působením zastupitelstva v minulém období roste se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně. Z hlediska politické orientace vyšší spokojenost vyjadřují ti, kdo se hlásí k pravému středu, podle stranických preferencí se vyšší spokojenost objevuje mezi stoupenci ČSSD a ODS, výrazně nižší je mezi nevoliči.

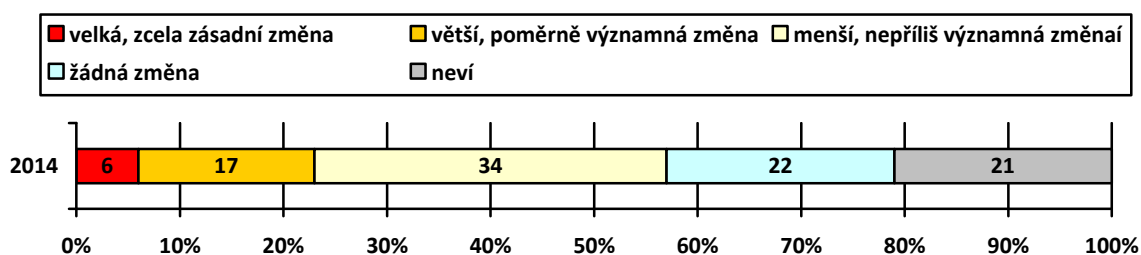
⁷ Znění otázky: „S činností zastupitelstva Vaší obce nebo městské části a jejím vedením v minulém volebním období jste byl rozhodně spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen?“

Graf 4: Znalost členů nového zastupitelstva (%)⁸

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud jde o znalost zvolených členů místního zastupitelstva (viz graf 4), všechny nebo téměř všechny zvolené zastupitele zná čtvrtina dotázaných, o málo více než polovina (52 %) zná pouze některé a asi šestina (17 %) dotázaných připustila, že nezná nikoho ze zvolených zastupitelů. Zbývajících 6 % dotázaných odpovědělo, že neví.

Podrobnější analýza ukázala, že výrazně vyšší úroveň úplné nebo téměř úplné znalosti zvolených členů zastupitelstva vykazují lidé, kteří se voleb účastnili (38 %), než nevoliči (9 %). Celkem přirozeně míra obeznámenosti se zvolenými členy zastupitelstva výrazně roste s klesající velikostí sídelní jednotky. V Praze a velkých městech všechny nebo skoro všechny zvolené zastupitele znají jen 2 % oslovených, v obcích do 800 obyvatel to je 80 %. Vyšší podíl těch, kdo podle svých slov nikoho v novém zastupitelstvu neznají, byl zaznamenán mezi dotázanými, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako špatnou.

Graf 5: Míra změny zastupitelstva a vedení obce v důsledku voleb (%)⁹

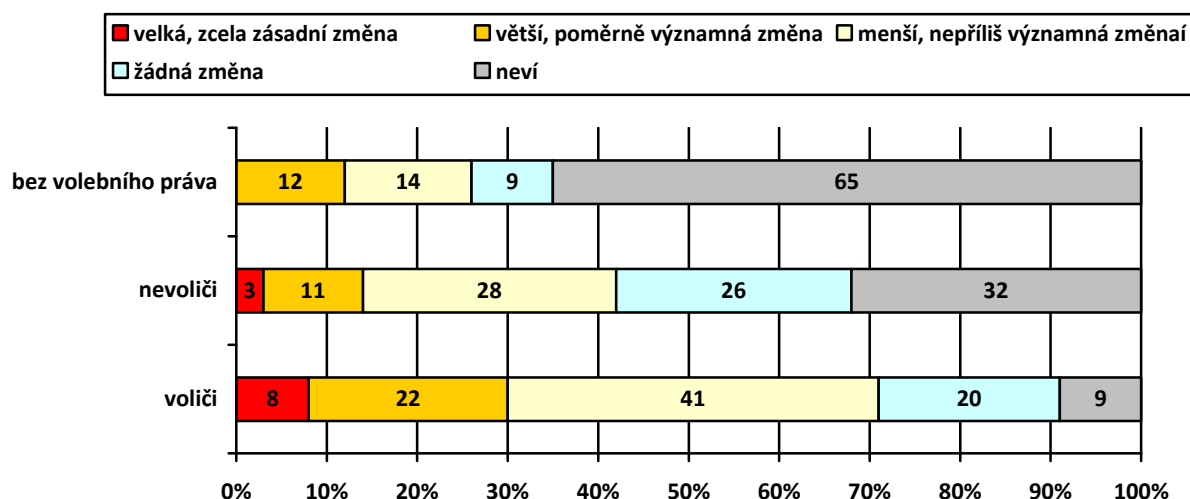
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁸ Znění otázky: „Znáte lidi, kteří byli ve Vašem volebním obvodu zvoleni do zastupitelstva Vaší obce nebo městské části? Znáte je všechny nebo téměř všechny, jen některé, nebo nikoho z nich neznáte?“

⁹ Znění otázky: „Znamená výsledek komunálních voleb ve složení zastupitelstva a vedení Vaší obce nebo městské části velkou, zcela zásadní změnu, větší, poměrně významnou změnu, menší, nepříliš významnou změnu, nebo žádnou změnu?“

Poslední otázka bloku se zabývala tím, zda volby přinesly ve vedení obce nějakou změnu a jak velkou. Jak ukazují výsledky v grafu 5, 6 % dotázaných situaci v důsledku voleb vnímá jako velkou, zcela zásadní změnu, 17 % ji hodnotí jako větší, poměrně významnou změnu, 34 % jako menší, nepříliš významnou změnu a 22 % konstatovalo, že volby změnu ve složení zastupitelstva a vedení obce nepřinesly. Pětina (21 %) dotázaných na otázku nedokázala odpovědět a zvolila odpověď „nevím“.

Graf 6: Míra změny zastupitelstva a vedení obce v důsledku voleb podle volební účasti (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* – 10. 11. 2014, 1085 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Hodnocení míry změny ve složení zastupitelstva a vedení obce se přitom významně diferencuje podle toho, zda lidé v komunálních volbách hlasovali, nebo nehlasovali (viz graf 6). Voliči v tomto ohledu častěji konstatovali nějakou změnu, nevoliči pak kromě výrazně vyššího podílu nerozhodných odpovědí častěji odpovídali, že volby žádnou změnu nepřinesly.

Z hlediska sociodemografických znaků se hodnocení míry změny v zastupitelstvu a vedení obce příliš nediferencovalo. Rozdíly se objevovaly hlavně u podílu nerozhodných odpovědí, který byl vyšší u mladších dotázaných, u respondentů se základním vzděláním, u žen a patrně z důvodu nepříliš přehledné povolební situace v době realizace výzkumu také v Praze. Jeden věcný rozdíl se objevil z hlediska životní úrovně, když dotázaní, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako dobrou, výrazně častěji povolební situaci hodnotili jako menší, nepříliš významnou změnu, zatímco dotázaní se špatnou životní úrovní zřetelně častěji uváděli, že volby žádnou změnu ve složení zastupitelstva a vedení obce nepřinesly.

Zajímavý obrázek pak nabízí pohled na spokojenost s volebními výsledky z hlediska míry změny v zastupitelstvu a vedení obce, kterou vyvolaly, a to i v kontextu hodnocení působení zastupitelstva a vedení obce v předchozím volebním období. Obecně platí, že častěji spokojenost s výsledky voleb vyjadřují lidé, kteří konstatují, že volby přinesly nějakou změnu, zatímco mezi těmi, kdo

uvedli, že volby v tomto ohledu změnu nepřinesly, byl podíl spokojených nižší. Uvnitř posledně jmenované skupiny ale existují diametrální rozdíly z hlediska toho, jak lidé hodnotili působení předchozího zastupitelstva. Ti, kdo byli s jeho činností spokojeni, absenci změny v důsledku voleb kvitovali s uspokojením, zatímco ti, kdo byli s prací vedení v minulém období nespokojeni, vyjadřovali v takovém případě s výsledkem voleb jednoznačně nespokojenost. Podobný vztah se objevuje i v případě, že lidé výsledek voleb interpretují jako menší, nepřilíš významnou změnu. I zde se malá, nepřilíš významná změna v kontextu kritického postoje k působení místního zastupitelstva v minulém období pojí s vysokou nespokojeností s volebním výsledkem a naopak v případě pozitivního hodnocení předchozího vedení je malá změna vnímána pozitivně. U výraznějších změn v důsledku voleb není vztah mezi hodnocením působení minulého vedení a hodnocením výsledku voleb tak jednoznačný, protože i lidé, kteří byli spokojeni s minulým vedením, jsou zde s volebními výsledky převážně spokojeni, ale u nespokojených s minulým vedením je v takovém případě vyjadřovaná spokojenost s výsledkem voleb v rámci populace jednoznačně nadprůměrná.